

Besturen van Coöperatieve Zuivelfabrieken.

Op de algemeene vergadering van den Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond,¹ heden te Zandvoort, heeft de heer Tj. Kuperus uit Leeuwarden gesproken over de taak van de besturen der coöperatieve zuivelfabrieken.

Ziehier een uittreksel uit zijne lezing:

Op het bestuur rusten verschillende wettelijke en statutaire verplichtingen en het ligt voor de hand, dat die stipt worden nagekomen en uitgevoerd, omdat de verantwoordelijkheid daarvoor onmiddellijk wordt gevoeld. Het kennen en nakomen van de op het bestuur rustende verplichtingen is echter een gedeelte van de taak, die het bestuur bij het aanvaarden van de verantwoordelijke, moeilijke, maar tevens dankbare functie op zich neemt.

Het bestuur heeft eene taak te vervullen, waarvan de beteekenis niet direct wordt gevoeld, maar het beseffen van die taak is voor de vereeniging van veel meer belang, dan het stipt nakomen van de gewone verplichtingen, omdat het vervullen of verwaarloozen van die taak blijvende gevolgen heeft.

Het bestuur wordt door de leden gekozen en vertegenwoordigt de vereeniging in en buiten rechten en heeft derhalve te zorgen, dat de vereeniging als rechtspersoon niet in gebreke blijft aan de wettelijke bepalingen en voorschriften te voldoen.

Daar de coöperatieve vereeniging geen eigen kapitaal bezit en alleen credietwaardig wordt door de persoonlijke of hoofdelijke aansprakelijkheid der leden moet er voor gezorgd worden, dat het voor de coöperatieve vereeniging voorgescreven register aan de wettelijke voorschriften voldoet.

Verder zijn er tal van wetten en verordeningen waarmede de zuivelfabrieken in meer of mindere mate in aanraking komen, maar het bestuur wordt bijgestaan door een beheerder en het is de plicht van dien titularis te zorgen, dat het bestuur gevrijwaard blijft van moeilijkheden, ontstaan door nalatigheid of het niet nakomen van voorschriften en verordeningen, die op de uitoefening van het bedrijf betrekking hebben. Uit de verschillende statuten blijkt, dat vrij algemeen aan het bestuur eene ruime bevoegdheid is gegeven; zij zijn bevoegd tot alle gewone handelingen die tot het doel en den werkkring der vereeniging behooren; voor het opnemen van gelden, het aankopen en bezwaren van onroerende zaken wordt echter een voorafgaand besluit van de leden gevorderd.

Het is gewenscht, dat de secretaris van het bestuur zelf de notulen maakt en alle stukken, welke niet de exploitatie van het bedrijf maar de vereeniging betreffen, onderteekent.

¹ FNZ.

De notulen winnen daardoor aan onpartijdigheid; de secretaris wordt beter thuis in de zaken van de vereeniging en de verantwoordelijkheid wordt beter gevoeld.

Het bestuur heeft te zorgen, dat er voor de exploitatie van het bedrijf voldoende vakkundig personeel is, dat de verschillende personen in dienst van de vereeniging zooveel mogelijk een zelfstandige verantwoordelijke positie bekleeden en dat de afzet van de producten niet alleen berust bij en afhankelijk is van den beheerder.

Ten opzichte van bedrijfszaken handelt het bestuur in overleg met den beheerder, maar zijn taak eindigt niet bij een rondgang door de fabriek. De vereeniging kan veel bijdragen tot meerdere ontwikkeling van de leden en het personeel, tot verbetering van de stoffelijke en economische welvaart en het wegnemen van ongewenschte plaatselijke gebruiken en toestanden.

Over tal van aangelegenheden moet het bestuur zich eene meening vormen en heeft ten slotte een plicht te vervullen.

De te vervullen plichten vormen tezamen de taak en het kan niet worden ontkend, dat die taak veelomvattend is.

Door de wijze waarop de plichten worden vervuld leeren wij de meer of mindere belangstelling van de bestuurders kennen en uit de beslissingen blijkt, of het bestuur zijn taak goed begrijpt.

In het algemeen kan worden gezegd, dat die taak naar behooren wordt vervuld; maar ten opzichte van drie hoofdzaken zijn de opvattingen van de bestuurders, omtrent de te vervullen taak, nog zeer uiteenlopend; niettegenstaande voor allen hier een gelijke taak is weggelegd, n.l. te zorgen voor de toekomst.

- In de eerste plaats in verband met de uitbetaling van de melkgelden. Is er wel feller concurrentie denkbaar dan tuschen de verschillende coöperatieve zuivelfabrieken met betrekking tot het uitbetalen van melkgeld?

Dikwijls hebben wij kunnen zien, dat de naijver leidde tot ongewenschte praktijken, dat de belangen van de vereenigingen werden geschaad door een streven om momenteel zooveel mogelijk te kunnen uitbetalen en dat verschillende manoeuvres werden toegepast, om ogenschijnlijk maar een gunstig resultaat te verkrijgen. Het is de taak van de bestuurders, die wedijver zooveel mogelijk tegen te gaan en te zorgen, dat de concurrentie niet leidt tot verkeerde handelingen en een onvoorzichtig bedrijfsbeleid.

Het bestuur heeft te zorgen voor voldoende afschrijving en aflossing, voor vernieuwing en aanvulling van de werktuigen, voor het vormen van fondsen en voor een juiste verdeeling der baten en lasten. Dit kan het bestuur niet doen, wanneer het alleen oog heeft voor den wekelijkschen of maandelijkschen melkprijs. Gebroken dient te worden met het leveranciersstelsel aan coöperatieve zuivelfabrieken, daar niet-leden de zaak onzuiver maken en den bloei en de ontwikkeling tegenhouden.

Te gering is de druk, dien de vereeniging kan uitoefenen op de losse leveranciers ten opzichte van de melkbehandeling en daaraan moet alle aandacht worden geschonken zal met eenige zekerheid een goed product worden gefabriceerd.

- Het tweede is: bevordering van den afzet der producten.

Het ligt voor de hand, dat een goed bestuur geen middel ongebruikt laat dat kan strekken om den gezondheidstoestand van den veestapel te verbeteren, om de contrôle op de melkophbrengst en melkbehandeling te verscherpen, om het onderzoek, der melk, op vetgehalte en geschiktheid voor het bedrijf, te volmaken, om de leden te overtuigen van het groote gemeenschappelijke belang, verbonden aan de uitstekende melkverzorging, om te komen tot verbetering van de kwaliteit der producten.

Een geheel voor de hand liggend middel om te komen tot kwaliteitsverbetering vinden wij in de geregelde keuringen van de producten.

Hiervoor dient de organisatie in de eerste plaats en het is de taak van de besturen, die organisatie krachtig te steunen, want groot zijn de voordeelen door samenwerking verkregen en het is gewenst voor de toekomst, dat die samenwerking nog inniger wordt.

Verbetering van de kwaliteit en bevordering van den afzet der zuivelproducten is zonder organisatie niet denkbaar; een goed georganiseerde handel zal voor de toekomst van de fabrieken van het grootste belang blijken te zijn.

De groote beteekenis daarvan is schitterend gebleken in de critieke dagen van het vorige jaar en het doet ons goed, dat in vele jaarverslagen van de fabrieken in dankbare bewoordingen de steun, dien zij van de organisatie mochten onder vinden, in herinnering werd gebracht.

De fabrieken zijn niet geholpen door het behalen van tijdelijke voordeeltjes; er moet een blijvend afzetgebied voor de producten worden gezocht; dit kan worden bevorderd door middel van de organisatie; het is de taak van de besturen daaraan mede te werken.

- En ten slotte een taak, die steeds meer naar voren zal komen, omdat de zaak ernstig en dringend is, n.l. de zorg voor de toekomst van het personeel in dienst van de fabrieken.

De benoeming en salariëring van het personeel berust bij het bestuur of bij het bestuur en commissarissen.

De wenschelijkheid van het hebben van gunstige arbeidsvoorwaarden en bevredigende loonen wordt zeker algemeen erkend; maar nog niet wordt algemeen gevoeld, dat het evenzeer in het belang is van de coöperatieve zuivelfabrieken, als in dat van het personeel, dat, gezorgd wordt voor de toekomst van laatstgenoemden. De vraag, hoe de vereeniging komt te staan tegenover het personeel, wanneer dat niet meer in staat is de betrekking in de vereeniging naar behooren te vervullen, is ongetwijfeld door alle besturen onder de oogen gezien.

Het bestuur, dat de personen en werkzaamheden in de fabriek kent, gevoelt zeker, dat het niet meer is dan welbegrepen eigenbelang, wanneer men de pensi-

oeneering van de personen, in dienst van de vereeniging, bij het bereiken van een bepaalden leeftijd of bij het invalide worden, voorstaat en bevordert.

De betrekking van bestuurder wordt zwaar, wordt onmogelijk, wanneer personeel moet worden ontslagen, omdat het minder kan presteeren, omdat jongere krachten het moeten vervangen, terwijl het de belangen van de vereeniging jaren met hart en ziel heeft gediend. Van vele personen kan worden getuigd, dat zij hebben gewerkt zoo hard en zooveel als in hun vermogen was, om de uitkomsten van het bedrijf zoo schitterend mogelijk te maken en zullen zij straks daar dan niet de vruchten van genieten?

Benijdenswaardig is de positie van verantwoordelijk bestuurder dan niet; thans wordt reeds dit gevoeld, al betreft het nu nog maar een enkel geval, maar er komen steeds meer en hoe langer gewacht wordt, met een voorziening in dezen, hoe bedenkelijker de taak wordt van bestuurslid te zijn.

Rijk, provincie en gemeente en vele particuliere ondernemingen zorgen, dat aan de beambten, bij het bereiken van een bepaalden leeftijd, een pensioen wordt uitgekeerd en dat bij overlijden van de beambten geen weduwen en weezen onverzorgd achterblijven; dit geschiedt niet uit weelde of philantropie, maar wordt beschouwd als een onmisbare voorzorg en erkend als een recht. Het is de taak van de besturen van de coöperatieve zuivelfabrieken, deze zeer belangrijke aan gelegenheid ernstig te overwegen en wij mogen vertrouwen, dat ingezien zal worden, dat zij, die de voordeelen van de coöperatieve zuivelbereiding zoo groot mogelijk hebben helpen maken, ook recht hebben op een blijvend aandeel in de verkregen voordeelen.

Dit aandeel kan worden verstrekt in den vorm van eene pensioenregeling en met eenigen goeden wil en plichtsbesef kan het bestuur de totstandkoming daarvan bevorderen.

De zorg voor de toekomst!

Een moeilijke maar onafwijsbare taak rust op de schouders van de tegenwoordige bestuurders van de coöperatieve zuivelfabrieken. De omstandigheden, waaronder het zuivelbedrijf wordt uitgeoefend, stellen de besturen in de gelegenheid eene erfenis na te laten, die door het nageslacht dankbaar zal worden aanvaard, en aanleiding geeft, dat hunne namen steeds in waardeerende herinnering blijven voortleven; maar dan moeten zij zorgen, dat hunne opvolgers vinden: eene vereeniging met weinig schulden, een goed georganiseerden afzet voor de producten en een personeel, dat niet met angst in het hart den ouden dag voelt naderen.

Als de bestuursleden de taak beseffen, welke zij in het bestuur, in de vereeniging en in de organisatie hebben te vervullen en de verplichtingen gevoelen, welke zij hebben jegens allen, die met en voor hen werken, dan bekleeden zij een functie in de maatschappij, waarvan de beteekenis, voor de ontwikkeling, draagkracht en bloei van den landbouw veel grooter is, dan thans nog kan worden vermoed.